

БИЛИНГВИСТИК ЁНДАШУВ АСОСИДА ТАЛАБАЛАРДА ТОЛЕРАНТЛИКНИ ТАРБИЯЛАШ ТЕХНОЛОГИЯСИ

А.Ю.Наршабаева – катта ўқитувчи

Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институтини

Таянч сўзлар: таълим, билингвистик ёндашув, толерантлик, психология, шахс, тафаккур, хорижий тиллар, эътикод.

Ключевые слова: образование, билингвальный подход, толерантность, психология, личность, мышление, иностранные языки, убеждения.

Key words: education, bilingual approach, tolerance, psychology, personality, thinking, foreign languages, beliefs.

Қирини. Ҳозирги кунда мамлакатимизда шундай таълимни амалга оширишнинг механизми сифатида ўқитишнинг сифатида алоҳида диққат қаратилмоқда. Таълим сифатини ошириш бу иложи борича кўпроқ билим тўплаш, ахборотга эга бўлишгина эмас, балки тафаккурни ривожлантириш, ниҳоятда катта ахборот оқимидан зарурларини тезда танлаб олиш, йўналишни тезда мўлжалга олиш, вазиятни баҳолаш, ностандарт муаммоларни ечиш кўникма ва малакасини шакллантиришдир. Лекин ҳозирча таълим тизимида тайёрланаётган мутахассис кадрларимизнинг сезиларли қисми бу талабларга тўлиқ жавоб бермайди. Натижада улар рақобатбардош бўлмагани сабабли меҳнат бозоридан ўз ўрнини топа олмай сарсон бўлади. Таълим сифати, энг аввало, таълим жараёнининг асосий бўғини, унинг ҳам объекти, ҳам субъектининг ўқув материални ўзлаштириш сифатида боғлиқдир [1:15]. Ёш авлодни ватанпарварлик, инсонпарварлик, миллатпарварлик руҳида тарбиялаш, уларда миллий ғурур туйғусини кучайтириш, иймон, виждон, ҳалоллик, поклик, меҳнатсеварлик, иш-билармонлик сингари хислатларни шакллантириш, таълим-тарбия борасида миллий, умуминсоний анъаналар, қадриятлардан кенг ва унумли фойдаланиш, ҳар бир фуқарони мустақилликнинг онгли фидойисига айлантириш ҳозирги куннинг асосий мақсадидир. Иймон, эътикод, умуман олганда, том маънодаги инсонийликни таъминловчи барча омиллар қалбидан чуқур жой олган фуқароларга эга мамлакатгина мустақил ва барқарор ривожлана олади. Шунинг учун талаба ёшлар ҳулқ-атворида толерантлик хусусиятларини шакллантириш бугунги кундаги долзарб вазифалардан биридир.

Ёшларда толерантлик ҳулқини шакллантириш, тинчликсеварлик, турли йўналишдаги экстремизмга қарши курашиш ва бу офатнинг олдини олиш чораларини кўриш кўп миллатли давлат учун алоҳида аҳамият касб этади.

Психологик нуқтаи назардан толерантлик–инсоний бағрикенгликнинг бир кўриниши ёки ифодаси бўлиб, инсон учун ёқимсиз, нохуш бўлган бирор омилга нисбатан қатъий жавобнинг йўқлиги ёки унинг кучсизлигини билдиради. Ўша вазият ёки омил қанчалик шахсга ёқмасда, у бунга чидайди, босиқлик қилади, керак бўлса мослашади [2:4-5].

Шахслар мажмуасидан иборат бўлган миллат қанчалик мураккаб бўлмасин у бутун инсониятнинг маънавий ва моддий бойлиги, гўзаллигининг тимсоли ҳисобланади. Айни пайтда унинг ўзига ҳослиги билан бир қаторда манфаатлари ҳам мавжудлиги ва чексизлигини ҳисобга олсак, миллатларнинг тинч ва барқарорликда яшашлари учун улар онгида бирдамлик манфаатларини ҳисобга олишнинг муҳим омили бўлган толерантликни шакллантириш амалий аҳамиятга эгадир.

“Бола туғилган кунидан бошлаб оила муҳитида яшайди. Оилага хос анъаналар, қадриятлар, урф-одатлар бола зуваласини шакллантиради. Энг муҳими, фарзандлар оилавий ҳаёт орқали жамият талабларини англайди, ҳис этади” [1:15]. Оила боланинг илк маънавий қадриятлари, шу жумладан толерантлик шакллантириладиган психологик макон ҳисобланади.

Жаҳон миқёсида фалсафа, хорижий тилларни ўқитиш, таржима назарияси, педагогика, психология,

жамиятшунослик каби соҳаларда таълим олувчиларнинг шахслараро ва маданиятлараро мулоқоти, шунингдек, миллатлараро толерантлик руҳини такомиллаштириш алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Мавзуга оид адабиётларнинг таҳлили. Республикаимизда таълим жараёнининг турли босқичларида толерантликни ривожлантириш масалалари педагог олимлар Г.Акрамова, Г.Арипова, Л.Аҳмедова, Ж.Жалолов, Ф.Р.Қадирова, У.Кушаев, Г.Кушакова, Ф.Мардонова, Г.Маҳкамova, Р.Муртазаева, Д.Саматов, Ш.Убайдуллаев, М.Ҳажиева, З.Р.Қодирова, М.Қуроно, А.Шариповлар томонидан тадқиқотлар олиб борилган. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги (МДХ) мамлакатларида таълим олувчиларда толерантликни шакллантириш муаммоси А.Асмолов, А.Байбаков, Г.Бардиер, Р.Валитова, Г.Волков, В.Золотухин, З.Исмагилова, В.Лекторский, Н.Платонова, Г.Солдатоваларнинг илмий тадқиқот ишларида ёритиб берилган. Хорижлик олимлар J.Alstete, A.Appleby, E.Bender, H.Bonnie, R.Cote, M.L.Crepaz, Emerson P.Doyle, D.Goleman, D.Green, D.Hans, J.Mayer, S.Marginson, S.Mendus, J.Newman, P.Nicolson, C.Parinaud, D.Regan, D.Roger, Thiam Chye Tay, M.Wende, R.Wolff, Германиялик олимлардан A.Beelmann, Kai J.Jonas, R.Forst, K.Ladeur, U.Zwienerларнинг илмий ишларида тадқиқ этилган.

Тадқиқот методологияси. Тадқиқотда таҳлил, педагогик кузатув, суҳбат, моделлаштириш, лойиҳалаштириш, ташхис, педагогик тажриба-синов, маълумотларни мужассамлаштириш, таққослаш, солиштириш, эксперт баҳолаш, умумлаштириш ва статистик ишлов бериш усулларидан фойдаланилган.

Таҳлил ва натижалар. Бугунги кунда мамлакатимизда 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари истикомат қилиб, бағрикенглик анъаналари муҳим қадрият сифатида тан олинган. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг бешинчи устувор йўналишида “Хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташқи сиёсат юритишга йўналтирилган давлатимиз мустақиллиги ва суверенитетини мустаҳкамлаш, Ўзбекистоннинг ён-атрофида хавфсизлик, барқарорлик ва ахил қўшничилик муҳитини шакллантириш, мамлакатимизнинг халқаро нуфузини мустаҳкамлаш” каби муҳим вазифалар белгилаб берилган. Толерантлик бу бошқаларнинг фикри, қарашлари ва хатти-ҳаракатлари, этник ҳамда ижтимоий гуруҳлар ўртасидаги ўзаро тушуниш учун турли маданий, миллий, диний ёки ижтимоий одамлар билан ижобий ўзаро муносабат учун толерантликка нисбатан фаол ахлоқий позиция ва руҳий тайёрликдир. Толерантлик ғояси, ҳатто, қадимги даврлардан мавжуд бўлиб, у биринчи диний озчиликларга бўлган муносабат муаммосини ҳал қилиш учун хизмат қилган. Аста-секин миллатлараро толерантлик, садокат, бошқа миллат, элат, халқларнинг урф-одати, маданияти, дини, эътиқоди ва қарашларига ҳурмат каби инсоний тамойиллар билан бойиб борган.

Маълумки, шахслараро муносабатларда толерантлик, яъни ўзгалар фикрига нисбатан тоқатлилик коммуникатив хатти-ҳаракатларнинг турли

моделлари сифатида намоён бўлади, шунингдек, эмпатия, мослашувчанлик ҳамда танқидий фикрлаш ва хулқ-атворда кескинликнинг йўқлиги билан ажралиб туради. Бу эса когнитивлик, ҳиссий-эмоционаллик ва хулқ-атворни толерантликнинг асосий компонентлари сифатида белгилаб олиш имконини берди. Толерантликнинг когнитив компоненти инсон томонидан ҳаётий воқеликнинг мураккаблиги, кўп қиррали эканлиги, уни турли одамлар томонидан идрок этиш, тушуниш ва кадрлашнинг ўзгарувчанлигини, шунингдек, ўзлари ҳақида, бошқа одамлар, шу жумладан, мулоқот жараёнида шериклар ҳақидаги ўз фикрларининг нисбийлиги ҳамда субъективлигини тан олиш ва қабул қилишдан иборат. Толерантликнинг ҳиссий-эмоционал компоненти биринчи навбатда, ҳамдардлик қобилиятида намоён бўлади. Сухбатдошлар ўртасида ҳиссий мулоқотни ўрнатиш янада ишончли ва хавфсиз алоқа муҳитини яратишга ёрдам беради, шунингдек, қарама-қаршилик ва рақобатнинг кескинлашувини камайтиради. Толерантликнинг ҳиссий-эмоционал компоненти алоҳида аҳамиятга эга, чунки сухбатдошлар, ҳатто қарашлардаги тафовутлар бўлса ҳам, жамоада ишлаш, инсоний алоқалардаги бўшлиқни тиклаш имконини беради. Толерантликнинг хулқ-атвор компоненти “толерантлик айсбери”нинг энг асосий компоненти ҳисобланиб, анъанавий равишда ташхис қўйишда ҳам, таълим жараёнида ҳам алоҳида эътиборни жалб қилади. Хулқ-атвор компоненти қўйидаги жиҳатларни ўз ичига олади: толерантликнинг намоён бўлиши ва нуктаи назар сифатида ўз позициясини ҳимоя қилиш; бошқаларнинг баёнотларига толерантлик билан муносабатда бўлиш (диққат билан тинглаш ва бошқа одамларнинг нуктаи назари ва баҳоларини қабул қилиш – тингловчиларнинг шахсий қарашларига мос келмаслик даражасидан қатъи назар); музокаралар олиб бориш ва турли хил одамлар билан ўзаро алоқа қилиш (муросага келиш); зиддиятли вазиятларда конструктив хулқатвор (нуктаи назарлардаги фарқлар, фикрлар тўқнашуви).

Хулоса. Талабаларда толерантликни ривожлантиришнинг этнопедагогик асосларини такомиллаштириш бўйича тадқиқот натижалари асосида қўйидаги хулосаларга келинди:

1. “толерантлик” ибораси бошқаларни тушуниш, қабул қилиш ва тан олишда намоён бўладиган фазилат сифатида талқин қилинди. Турли тил ва маданият вакиллари ўртасидаги шахслараро муносабат ҳамда мулоқот жараёнида толерантлик ўзгаларнинг фикри ва нуктаи назарларига нисбатан бағрикенг бўлишда яққол намоён бўлиши аниқланди.

2. Шахслараро муносабатларда толерантлик, яъни ўзгалар фикрга нисбатан тоқатлилик коммуникатив хатти-ҳаракатларнинг турли моделлари сифатида намоён бўлади, шунингдек, эмпатия, мослашувчанлик ҳамда танқидий фикрлаш ва хулқ-атворда кескинликнинг йўқлиги билан ажралиб туради. Бу эса когнитивлик, ҳиссий-эмоционаллик ва хулқ-атворни толерантликнинг асосий компонентлари сифатида белгилаб олиш имконини берди.

3. Талабаларда миллатлараро толерантликни тарбиялаш жараёнида этнопедагогика муҳим аҳамият касб этади. Миллатлараро толерантлик инсонлар, халқлар, маданиятлар, эътиқодлар, урф-одатлар, динлар ва мафкуралараро турли ижтимоий-сиёсий муносабатларни мувозанатда сақлаб туришда ўзига хос меъёр вазифасини бажаради. Педагогик нуктаи назардан, толерантлик жамиятдаги урф-одатлар, нутқ маданияти ва диний қадриятлар тизими доирасида инсон ахлоқига нисбатан қўйиладиган маълум этикстетик қонун-қоидалар мажмуи бўлиб хизмат қилади.

4. Тадқиқот доирасида талабаларда миллатлараро

Адабиётлар

1. Саидов А., Жўраев К. Бағрикенглик тамойиллари Декларацияси. ЮНЕСКО ваколатхонаси нашри. -Т.: ЮНЕСКО, 1999.

толерантликни ривожлантириш модели ишлаб чиқилиб, у мақсадли, мазмунли-жараёنли ва натижавий блоклари ўзида акс эттирди. Талабаларда миллатлараро толерантликни ривожлантириш моделининг методологик асоси сифатида ўқув-билиш объектини яхлит жараён сифатида кўриб чиқиш имконини берувчи тизимли ёндашув белгилаб олинди.

5. Илмий ғояларга таянган ҳолда чет тил машғулотида талабаларни маданий қадриятларга йўналтириш мақсадида турли лингвомаданий матнлар, шу билан бирга муҳокама учун қўйидаги мавзулар танлаб олинди: тили ўрганилаётган халқнинг турмуш тарзи, маданий стереотиплари, диний ва этник жамоаларнинг урф-одатлари; замонавий жамиятда маданиятлараро мулоқот маданиятини шакллантириш йўллари).

6. Тадқиқот доирасида “толерантлик” тушунчасининг таърифи ва компонентлар билан ўзаро мувофиқ келиши лозимлигини ҳисобга олган ҳолда миллатлараро толерантликнинг когнитив, ҳиссий-эмоционал ва хулқатворга доир мезонлари аниқлаштирилди.

7. “Чет тили” фанини ўқитишга қўйиладиган талабаларга мувофиқ миллатлараро толерантликни ривожлантиришнинг қўйидаги механизмлари аниқланди: талабалар учун кўп маданиятли таълим муҳитини яратиш ва янги мазмун билан бойитиб бориш; талабада ўзининг реал салоҳиятига ишончини орттириш; таълим субъектларининг маданий мулоқот “майдони”да ўзининг ўрни ва ролини белгилай олиши; диалогик муносабатлар маданиятининг ривожланганлиги.

8. Нофилологик таълим йўналиши талабаларида миллатлараро толерантликни ривожлантириш моделини амалга ошириш учун қўйидаги этнопедагогик шарт-шароитларга эътибор қаратиш лозим, деган хулосага келинди: ўқитувчининг этнопедагогик компетентлиги ва педагогик толерантлигининг юқори эканлиги; ўқув жараёнида шахслараро мулоқотда миллатлараро толерантликни намоён этиш учун қулай вазиятларни яратиш; фаол ўқитиш усулларида мослашувчан тарзда фойдаланиш; миллатлараро толерантликни ривожлантириш жараёнида изчиллик ва узлуксизликни таъминлаш; тили ўрганилаётган мамлакат маданияти элементларини мустақил танлаш ва ўзлаштириш учун шароит яратиш, ўз маданияти ва бошқа халқлар маданияти доирасидаги мулоқотни ўқитиш амалиётига киритиш лозим; талабаларнинг турли маданий қадриятларга аксиологик муносабатини таркиб топтириш; аксиологик йўналганлик асосида ўз нуктаи назарларини ўзгартиришга йўналтириш; коммуникатив ва конструктив муносабатлар доирасини изчил кенгайтириш бориш. Тадқиқот натижалари асосида қўйидаги илмий-методик тавсиялар ишлаб чиқилди:

1. “Чет тили” фани мазмунига миллатлараро толерантликни ривожлантиришга доир ўқув материалларини танлаш ва тақдим этиш жараёнида матнлардан фойданиш методологик асос сифатида белгиланиши лозим.

2. Талабаларда толерантликни шакллантириш мақсадида ижтимоий-психологик тренинглар дастурини ишлаб чиқиш лозим.

3. Амалий машғулотдан ташқари мустақил таълимда лингвомаданиятшунослик ва мамлакатшуносликка доир материаллардан самарали фойдаланиш мақсадга мувофиқ.

4. “Чет тил” фани ўқитувчиларининг малакасини ошириш жараёнида талабаларда толерантликни ривожлантиришга йўналтирилган ўқув модуллари ва электив курсларни жорий этиш лозим.

2. Кадилова З. Толерантность как ключевая норма разнообразия и развития. // «Ёшларда ижтимоий толерантликни юксалтириш масалалари» мавзусидаги илмий-назарий конференция материаллари. 1-китоб. -Тошкент: 2006. 4-6-б.
3. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды: в 2-х т. -М.: Педагогика, 1980. -С.186.
4. Андреева Г.М. Социальная психология. -М.: «Аспект пресс», 2000.-С.139.

РЕЗИОМЕ

Ушбу мақолада билингвистик ёндашув асосида талабаларда толерантликни тарбиялаш технологияси ҳақида сўз юритилган. Ёш авлодни ватанпарварлик, инсонпарварлик, миллатпарварлик руҳида тарбиялаш, уларда миллий ғурур туйғусини кучайтириш, иймон, виждон, ҳалоллик, поклик, меҳнатсеварлик, иш-билармонлик сингари ҳислатларни шакллантириш, таълим-тарбия борасида миллий, умуминсоний анъаналар, кадриятлардан кенг ва унумли фойдаланиш, ҳар бир фуқарони мустакилликнинг онгли фидойисига айлантириш ҳозирги куннинг асосий мақсадидир. Шунинг учун талаба ёшлар ҳулқ-атворида толерантлик хусусиятларини шакллантириш бугунги кундаги долзарб вазифалардан биридир.

РЕЗИОМЕ

В данной статье рассматривается технология воспитания толерантности у учащихся на основе билингвального подхода. Воспитание подрастающего поколения в духе патриотизма, гуманизма, национализма, укрепление у них чувства национальной гордости, формирование у них таких качеств, как вера, совесть, честность, чистота, трудолюбие, деловая хватка, широкое и эффективное использование национальных и общечеловеческих традиций и ценности в образовании. Поэтому формирование характеристик толерантности в поведении студенческой молодежи является одной из актуальных задач на сегодняшний день.

SUMMARY

This article uses the technology of tolerance education among students based on a bilingual approach. Raising the younger generation in the spirit of patriotism, humanism, nationalism, strengthening their sense of national pride, forming in them such qualities as faith, conscience, honesty, purity, diligence, business acumen, wide and widespread use of national and universal principles and values in education. To make the citizen a conscious sacrifice of independence is the main goal of the sports day. Therefore, the formation of characteristics of tolerance in the behavior of student youth is one of the urgent tasks today.

MATERIKLER HÁM OKEANLAR TÁBIYIY GEOGRAFIYASÍ KURSÍN OQÍTÍWDA INTERAKTIV METODLARDAN PAYDALANÍW

E.T.Tolepov – *assistant oqıtwshı*

R.T.Gaypova – *pedagogika ilimleriniń kandidati, docent*

Ajiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq instituti

Tayanch soʻzlar: geografiya, metod, interaktiv, bilim, koʻnikma, tajriba, pedagogik texnologiya, natijalilik.

Ключевые слова: география, метод, интерактив, знание, навыки, опыт, педагогические технологии, результат.

Key words: geography, method, interactive, knowledge, skills, experience, pedagogical technologies, result.

Respublikamizdagi bilimlendiriw tarawında alıp barılıp atırǵan jumıslar tálim sistemasına jańadan qararlardı, jámiyet talapların esapqa alǵan halda jáhan standartları dárejesine kóteriwi, bilimlendiriw processine pedagogikalıq hám xabar texnologiyaların engiziwde rawajlanǵan mámleketlerdiń aldınǵı pedagogikalıq tájiriybelerinen keńnen paydalanıwdı házirgi waqıtta talap etpekte.

Búgingi kúnge kelip geografiya pání oqıwshılardı tábiyat hám Jer haqqındaǵı bilimlerdi hámde ilimiy dúnya qarasin payda etip, Jer júzi tábiyatı, xojalıǵı hám xalqı haqqındaǵı hár túrli maǵlıwmatlar haqqında bilim hám kónlikpelerin payda etedi. Bul óz gezeginde Jer júziniń tábiyatı, tábiyattan aqılǵa muwapıq paydalanıw, óndiris nátiyjeliligin asırıw, xalıqtıń turmıs dárejesin jaqsılaw, qorshaǵan ortalıqtı qorǵaw, oqıwshılarda ekologiyalıq mádeniyattı qalıplestiriw olardı logikalıq pikirlewge úyretedi.

Mámleketimiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoevniń aytip ótkenindey: «Hámimizge bir haqıyqat anıq bolıwı kerek: biz ámeldegi rawajlanıw pátleri menen óz aldımızǵa qoyǵan joqarı maqsetlerge erise almaymız. Búgin zaman ózgermekte, onıń talabı, aldımızǵa qoyıp atırǵan wazıypaları artıp barmaqta. Mine usınday quramalı sharayatta «sen-maǵan tiyme, men- saǵan tiymeymen» degen keypiyat penen islewdiń waqtı ótti. Biz «jaǵday jaman, jaǵday awır» dep siltaw izlewge úyrenip qalǵanbız. Biraq usı jaǵdaydı kim ózgertedi, kim izge saladı, degen sorawdı, keliń ósimizge bereyik. Jaǵdaydı ózimiz, óz aqlı-zıyrekligimiz, miynetimiz benen ózgertpesek, hesh kim shetten kelip bul isti biz ushın órgertip bermeydi [1] ».

Demek, bilimlendiriw sistemasınıń barlıq basqışında bilimdi puqta iyelewdi támiynlew, oqıtwshıdan kón miynetti talanı etedi hám elede kásiplik sheberligin arttıradı. Yaǵniy geografiya táliminde shólkemlestiriw formaları járdeminde geografiya sabaqlarında oqıtwshınıń pedagogikalıq sheberligi, dóretiwsheberligi, óz pánin puqta biliwi, óz ústinde kóbirek islewı, onı jaslarǵa úyretiwdiń qolaylı metodların tańlay alıwı, sıyaqlı kásiplik sıpatların hám sheberligin asırıwı tiyis.

Jas áwlad zamanagóy bilim hám kónlikpe, uqıplarǵa iye bolıwı kerek. Bunıń ushın bolsa orta bilim beriw mekteplerinde pedagogikalıq texnologiyalardan hám de

interaktiv metodlardan paydalanıw dáwir talabı esaplanadı.

Ulıwma bilim beretuǵın orta mekteplerde «Materikler hám okeanlar tábiyiy geografiyası» kursında oqıwshılardı beriletuǵın bilimlerdiń mazmunı tómendegilerden ibarat: hár bir materiktiń tábiyiy geografiyalıq ózgeshelikleri: materiktiń tiykarǵı qásiyetleri, geografiyalıq ornı, úyreniliw tariyxı, geologiyalıq dúzilisi hám paydalı qazılmalrı, relyefi, klimatınıń payda bolıwı, klimat poyasları, ishki suwları – daryaları, kólleri, jer astı suwları, tábiyat zonaları, tábiyiy-geografiyalıq úlkeleri, xalqı haqqında túsiniqler beredi.

Oqıwshılar hár bir materik hám okean tábiyatına tán bolǵan ózgesheliklerdi, basqa materik hám okean tábiyatınan neler menen ajralıp turıwı, onıń tábiyiy sharayattı qanday faktorlar tásirinde bolǵanlıǵı, tábiyiy resurslardan adamzat qay tárizde paydalanıp atırǵanlıǵın biliwi kerek. Bul kurstı úyreniw processinde oqıwshılar hár bir materik hám okeannıń izertleniw tariyxı, xalqı, insaniyattıń tábiyatqa tásiiri menen de tanısadı. Oqıwshılar materik xalqınıń sanı, xalıqtıń materik boyınsha bólistiriliwı, xojalıq iskerligi, olardıń tábiyatqa tásiiri hám aqibetlerin bilip aladı [2].

Materikler hám okeanlar tábiyiy geografiyası kursınıń hár bir temasında interaktiv metodlardan paydalanıw maqsetke muwapıq.

Интерактив inglizshe **interakt** sózinen alınǵan bolıp, **inter** – birgelikte **akt** – hárket qılıw degen mánisti bildiredi. Tálimniń interaktiv metodı XX ásirniń aqırı hám XXI ásirniń baslarınan pedagogikalıq ádebiyatlarda keń isletilip kelinmekte hám bilimlendiriw tarawında paydalanılıp kelinmekte. Onıń tiykarǵı maqseti – oqıwshılardı óz betinshe bilim alıwǵa qızıqtırıw, óz ústinde kóbirek islew, qosımsha ádebiyatlardı oqıw, zaman menen birgelikte tálim-tárbiyaǵa, óz betinshe pikir júrgize alatıǵın kámil insandı ósiriw bolıp esaplanadı [1:247].

Oqıtwshılar hár bir jańa temanı ótken waqtında tapsır-malardıń mazmunı jaǵınan hár túrli hám qızıqlı bolıwına itibar qarattırıwı kerek. Oqıwshılardı jańalıqlardı jetkerip beriw menen birge, olardıń psixofiziologiyalıq imkaniyatların esapqa alıw, olardıń pikirlew qábetleriniń hám dóretiwsheberlikleriniń rawajlandıra alıwı kerek.

Oqıtw metodları onıń mazmunı, áhmiyeti hám wayıpası